

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NILSE WAHLA
přednesené dne 5. července 2018¹

Věc C-595/17

**Apple Sales International,
Apple Inc.,
Apple retail France EURL
proti**

MJA, jako zmocněnému likvidátorovi společnosti eBizcuss.com (eBizcuss)

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Cour de cassation (Francie)]

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Soudní příslušnost v občanských a obchodních věcech – Článek 23 nařízení (ES) č. 44/2001 – Doložka o soudní příslušnosti uvedená ve smlouvě o distribuci – Žaloba na náhradu škody vzniklé prodeji založená na porušení článku 102 SFEU dodavatelem“

Úvod

1. Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 23 nařízení (ES) č. 44/2001², jenž je ustanovením, které umožňuje odchylku od obecných pravidel pro určení mezinárodní příslušnosti soudu, jež jsou stanoveny v témže nařízení, pokud se strany, z nichž alespoň jedna má bydliště na území členského státu, dohodly na tom, že ve sporu z určitého právního vztahu má příslušnost soud nebo soudy tohoto členského státu.
2. Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi Apple Sales International, Apple Inc. a Apple retail France EURL na straně jedné a MJA, jako insolvenční správce společnosti eBizcuss.com (dále jen „eBizcuss“) na straně druhé ve věci žaloby na náhradu škody podané posledně uvedenou společností z titulu porušení článku 102 SFEU.
3. Soudní dvůr je tedy žádán, aby upřesnil, zda a v jakém rozsahu lze vyloučit použití doložky o soudní příslušnosti s cílem zajistit účinnost žalob na náhradu škod způsobených jednáními podniku, jež údajně zakládají zneužití dominantního postavení.

¹ – Původní jazyk: francouzština.

² – Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

4. Tato věc tedy skýtá Soudnímu dvoru opětovnou příležitost k tomu, aby s ohledem na jím přijaté řešení ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335), poskytl upřesnění dotčeným hospodářským subjektům, kteří vystupují jednak v roli tvůrců doložek o soudní příslušnosti, a jednak jako osoby, které mají v úmyslu zahájit řízení o náhradu škody, která má údajně svůj původ v porušení práva hospodářské soutěže, konkrétně pak článku 102 SFEU, v oblasti, jež se obecně označuje jako „private enforcement“ [tj. v oblasti soukromoprávního prosazování pravidel hospodářské soutěže].

Právní rámec

Unijní právo

5. Body 2, 11 a 14 odůvodnění nařízení č. 44/2001 uvádějí:

„(2) Určité rozdíly mezi vnitrostátními pravidly pro určení příslušnosti a pro uznávání rozhodnutí ztěžují řádné fungování vnitřního trhu. Je třeba přijmout předpisy, které umožní sjednotit pravidla pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech v mezinárodním ohledu a zjednodušit formality s ohledem na rychlé a jednoduché uznávání a výkon rozhodnutí členskými státy, pro které je toto nařízení závazné.

[...]

(11) Pravidla pro určení příslušnosti musí být vysoce předvídatelná a založená na zásadě, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného, a musí být na tomto základě vždy určitelná [příslušnost na tomto základě musí být dána vždy], kromě několika přesně určených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného určujícího hlediska [hraničního určovatele]. Sídlo právnické osoby musí být v nařízení samostatně vymezeno tak, aby společná pravidla byla přehlednější a zamezilo se sporům o příslušnost.

[...]

(14) Pokud jde o volbu příslušného soudu, musí být respektována smluvní volnost stran, s výjimkou smluv týkajících se pojištění, spotřebitelských a pracovních smluv, u kterých je možnost volby příslušných soudů omezena, aniž by tím byla dotčena výlučná kritéria pro určení příslušnosti stanovená tímto nařízením.“

6. Článek 23 nařízení č. 44/2001, který je obsažen v kapitole II oddíle 7, nadepsaném „Ujednání o příslušnosti“, v odstavci 1 stanoví:

„Dohodnou-li se strany, z nichž alespoň jedna má bydliště na území členského státu, že v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního vztahu má příslušnost soud nebo soudy některého členského státu, je příslušný soud nebo soudy tohoto státu. Pokud se strany nedohodnou jinak, je tato příslušnost výlučná. Taková dohoda o příslušnosti musí být uzavřena

- a) písemně nebo ústně s písemným potvrzením nebo
- b) ve formě, která odpovídá zvyklostem zavedeným mezi těmito stranami, nebo
- c) v mezinárodním obchodě ve formě, která odpovídá obchodním zvyklostem, které strany znaly nebo musely znát a které strany smluv tohoto druhu v daném odvětví obchodu obecně znají a pravidelně se jimi řídí.“

Francouzské právo

7. V době rozhodné z hlediska skutečností ve věci v původním řízení článek 1382 code civil (občanský zákoník) stanovil, že „[k]aždý skutek osoby, kterým je jinému způsobena škoda, zavazuje toho, kdo škodu zavinil, k její náhradě“.

8. Článek L. 420-1 code de commerce (obchodní zákoník) stanoví:

„Jednání ve vzájemné shodě, dohody, výslovné či tiché kartely nebo sdružení podniků, jejichž účelem nebo důsledkem může být vyloučení, omezení či narušení hospodářské soutěže na trhu, jsou zakázané, a to i v případě, že k nim dochází přímo nebo nepřímo prostřednictvím společnosti ze skupiny usazené mimo území Francie, zejména tehdy, když:

1. omezují přístup na trh či volnou hospodářskou soutěž jiných podniků;
2. brání určování cen působením trhu tím, že uměle podporují jejich nárůst či pokles;
3. omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, investice nebo technický pokrok;
4. rozdělují trhy nebo zdroje zásobování.“

9. Článek L. 420-2 code de commerce (obchodní zákoník) stanoví:

„Za podmínek stanovených v článku L 420-1 je zakázáno, aby podnik nebo skupina podniků v dominantním postavení na vnitřním trhu nebo jeho podstatné části zneužívaly své dominantní postavení. Toto zneužívající jednání může mimo jiné spočívat v odmítnutí prodeje, ve vázaném prodeji či prodeji za diskriminačních podmínek, jakož i v přerušení zavedených obchodních vztahů, jehož jediným důvodem byla skutečnost, že se obchodní partner odmítl podřídit neodůvodněným obchodním podmínkám.

Může-li tím být narušeno fungování nebo struktura hospodářské soutěže, je dále zakázáno, aby podnik nebo skupina podniků zneužívaly stavu hospodářské závislosti, v němž se ve vztahu k nim nachází zákaznický podnik nebo dodavatel. Tato zneužití mohou spočívat mimo jiné v odmítnutí prodeje, vázaných prodejkách, diskriminačních praktikách uvedených v bodě I článku L 442-6 nebo v ujednáních o slevě za vázanou distribuci produktových řad od jednoho dodavatele.“

Spor v původním řízení, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

10. Dne 10. října 2002 uzavřela společnost eBizcuss, nyní zastoupená společností MJA, se společností Apple Sales International, založenou podle irského práva, smlouvu nazvanou „Apple Authorized Reseller Agreement“, na jejímž základě se stala autorizovaným prodejcem výrobků značky Apple. Tato smlouva, podle které se eBizcuss zavázala k téměř výhradní distribuci výrobků svého smluvního partnera a jež byla následně několikrát změněna, obsahovala doložku o příslušnosti irských soudů.

11. Tato doložka, vyhotovená v anglickém jazyce, zněla v poslední verzi distribuční smlouvy ze dne 20. prosince 2005 takto:

„This Agreement *and the corresponding relationship* between the parties shall be governed by and construed in accordance with the laws of the Republic of Ireland and the parties shall submit to the jurisdiction of the courts of the Republic of Ireland. Apple reserves the right to institute proceedings against Reseller in the courts having jurisdiction in the place where Reseller has its seat or in any

jurisdiction where a harm to Apple is occurring.“³

12. V průběhu dubna roku 2012 podala eBizcuss k tribunal de commerce de Paris (obchodní soud v Paříži, Francie) žalobu na náhradu škody znějící na uložení povinnosti společnosti Apple Sales International, americké společnosti Apple a francouzské společnosti Apple Retail France zaplatit jí náhradu škody ve výši 62 500 000 eur. Na podporu své žaloby eBizcuss v podstatě tvrdí, že se žalované společnosti měly dopustit praktik narušujících hospodářskou soutěž a nekalosoutěžních jednání, neboť od roku 2009⁴ upřednostňovaly na její úkor svou vlastní prodejní síť. V tomto kontextu se eBizcuss dovolává porušení článku 1382 občanského zákoníku (nyní článku 1240 občanského zákoníku), článku L 420-2 obchodního zákoníku a článku 102 SFEU.

13. Rozsudkem ze dne 26. září 2013 tribunal de commerce de Paris (obchodní soud v Paříži) vyhověl námitce nepřislušnosti, kterou vznesly žalované společnosti z toho důvodu, že smlouva, která zavazuje společnost Apple Sales International a společnost eBizcuss, obsahovala doložku zakládající příslušnost ve prospěch irských soudů.

14. Rozsudkem ze dne 8. dubna 2014 cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) zamítl odpor, který podala eBizcuss proti poslední uvedenému rozsudku, a potvrdil tak nedostatek příslušnosti francouzských soudů k rozhodování o žalobě na náhradu škody.

15. Rozsudkem ze dne 7. října 2015 Cour de cassation (Kasační soud, Francie) poslední uvedený rozsudek zrušil z toho důvodu, že cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži) porušil článek 23 nařízení č. 44/2001, který byl vyložen Soudním dvorem v rozsudku ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335), neboť zohlednil doložku o soudní příslušnosti obsažené ve smlouvě uzavřené mezi eBizcuss a Apple Sales International, přestože se tato doložka nevztahuje na spory týkající se odpovědnosti z porušení práva hospodářské soutěže.

16. Rozsudkem ze dne 25. října 2016 cour d'appel de Versailles (odvolací soud ve Versailles, Francie) odporu podaném eBizcuss vyhověl a vrátil věc tribunal de commerce de Paris (obchodní soud v Paříži).

17. Apple Sales International, Apple a Apple Retail France podaly proti poslední uvedenému rozsudku kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu, v němž v podstatě tvrdí, že vzhledem k tomu, že samostatná žaloba ve smyslu práva hospodářské soutěže má svůj původ ve smluvním vztahu, je třeba zohlednit doložku o volbě soudu, i když se tato doložka takové žaloby výslovně netýká a vnitrostátní ani unijní orgán předtím nekonstatoval žádné porušení práva hospodářské soutěže.

18. Předkládající soud uvádí, že se v mezidobí seznámil s rozsudkem Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud, Portugalsko) ze dne 16. února 2016, Interlog a Taboada v. Apple. Uvedený rozsudek se rovněž týkal společnosti Apple Sales International a obdobné obecně formulované doložky o soudní příslušnosti. Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud) rozhodl, že se tato doložka použije na účastníky sporu týkajícího se téhož údajného zneužití dominantního postavení z pohledu unijního práva, a proto konstatoval nedostatek příslušnosti portugalských soudů.

3 – Účastníci původního řízení se neshodují na francouzském překladu části zvýrazněné kurzivou, kterou překládají buď jako „et la relation correspondante“ (a odpovídající vztah) (překlad navrhovatelky), nebo jako „et les relations en découlant“ (vztahy z ní vyplývající) (překlad odpůrkyně). Přes tento rozpor lze tuto doložku přeložit do francouzského jazyka takto: „ Le présent contrat et la relation correspondante (traduction de la requérante)/et les relations en découlant (traduction de la défenderesse) entre les parties seront régis par et interprétés conformément au droit de la République d'Irlande et les parties se soumettent à la compétence des tribunaux de la République d'Irlande. Apple se réserve le droit d'engager des poursuites à l'encontre du Revendeur devant les tribunaux dans le ressort duquel est situé le siège du Revendeur ou dans tout pays dans lequel Apple subit un préjudice. (Tato smlouva a odpovídající vztah [překlad navrhovatelky]/a vztahy z ní vyplývající [překlad odpůrkyně] se řídí a jsou vykládány podle irského práva a smluvní strany se podřizují jurisdikci soudů Irské republiky. Společnost Apple si vyhrazuje právo zahájit soudní řízení proti prodejci u soudů místa sídla prodejce nebo u jakéhokoli soudu místa vzniku škody způsobené společností Apple.“

4 – Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že se navrhovatelka – která se připojením k programu „Apple premium Reseller“ stala téměř výhradním prodejcem výrobků Apple – dovolává zejména diskriminačních praktik v porovnání s praktikami, jež jsou používány ve vztahu k Apple Stores stran dodávek výrobků Apple i uplatňovaných ceníků.

19. Za těchto podmínek se Cour de cassation (Kasační soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Má být článek 23 nařízení č. 44/2001 vykládán v tom smyslu, že vnitrostátnímu soudu, jemuž je předložena žaloba na náhradu škody podaná distributorem proti jeho dodavateli na základě článku 102 SFEU, umožňuje uplatnit doložku o soudní příslušnosti uvedenou ve smlouvě uzavřené mezi stranami?
- 2) Má být v případě kladné odpovědi na první otázku článek 23 nařízení č. 44/2001 vykládán v tom smyslu, že vnitrostátnímu soudu, jemuž je předložena žaloba na náhradu škody podaná distributorem proti jeho dodavateli na základě článku 102 SFEU, umožňuje uplatnit doložku o soudní příslušnosti obsaženou ve smlouvě uzavřené mezi stranami i tehdy, jestliže uvedená doložka výslovně neodkazuje na spory, které se týkají odpovědnosti z porušení práva hospodářské soutěže?
- 3) Má být článek 23 nařízení č. 44/2001 vykládán v tom smyslu, že vnitrostátnímu soudu, jemuž je předložena žaloba na náhradu škody podaná distributorem proti jeho dodavateli na základě článku 102 SFEU, umožňuje vyloučit použití doložky o soudní příslušnosti uvedené ve smlouvě, jíž jsou strany vázány, pokud unijní ani vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž nekonstatoval jakékoliv porušení práva hospodářské soutěže?“

20. Písemná vyjádření předložily Apple Sales International, eBizcuss, francouzská vláda a Evropská komise.

Analýza

21. Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká v podstatě výkladu článku 23 nařízení č. 44/2001 v konkrétním kontextu žalob na náhradu škody podaných prodejcem proti jeho dodavateli na základě článku 102 SFEU, a sice v situaci, kdy se posledně uvedený měl údajně dopustit zneužití dominantního postavení.

22. Předmětem diskusí, jak o tom svědčí rozdílná stanoviska francouzských soudů, které rozhodovaly ve věci v původním řízení, je zjevně určení přesného rozsahu výkladu, který Soudní dvůr podal ve svém rozsudku ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335).

23. Konkrétně pak vyvstává otázka, zda v případě, kdy v takové doložce o volbě příslušného soudu, která se vztahuje na veškeré spory týkající se smlouvy a vztahů z ní vyplývajících, jako je doložka, která ve věci v původním řízení zakládá příslušnost ve prospěch irských soudů, nejsou konkrétně uvedeny samostatné žaloby na náhradu škody opírající se o údajné porušení článku 102 SFEU, je třeba použití takové doložky v případě posledně uvedených žalob vyloučit. Soudní dvůr je vyzván, aby upřesnil, zda a v jakém rozsahu lze uplatnit účinky doložky o soudní příslušnosti sjednané mezi stranami smlouvy (v projednávané věci distribuční smlouvy) v případě sporů, v nichž je tvrzeno porušení unijního práva hospodářské soutěže.

24. Podle prvního výkladu, jež mimo jiné zjevně zastává Cour de cassation (Kasační soud) v rozsudku ze dne 7. října 2015, lze takovou doložku o soudní příslušnosti zohlednit pouze tehdy, odkazuje-li výslovně na spory týkající se odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže.

25. Podle druhého výkladu, jež zastávaly mimo jiné první soudy rozhodující ve věci v původním řízení, ale podle navrhovatelky v původním řízení i Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud) v rozsudku ze dne 16. února 2016, *Interlog a Taboada v. Apple*⁵, se *obecně formulovaná* doložka o soudní příslušnosti použije na účastníky sporu ve věci údajného zneužití dominantního postavení z pohledu unijního práva.

26. Než se začnu zabývat předběžnými otázkami, na úvod považuji za vhodné učinit několik obecných úvah týkajících se působnosti článku 23 nařízení č. 44/2001.

Obecné úvahy týkající se článku 23 nařízení č. 44/2001

27. Soudní dvůr již byl několikrát požádán o výklad článku 23 nařízení č. 44/2001 a rovnocenného ustanovení, které mu předcházelo, a sice článku 17 Bruselské úmluvy⁶.

28. Jak Soudní dvůr opakovaně připomněl, tato ustanovení musí být vykládána ve světle obecnějších cílů sledovaným Bruselskou úmluvou a nařízením č. 44/2001, a sice ve světle posílení právní jistoty osob usazených v Unii tím, že žalobci bude umožněno snadno určit soud, ke kterému může podat žalobu, a zároveň bude žalovanému umožněno přiměřeně předvídat, u kterého soudu může být žalován⁷.

29. V obecné systematické nařízení č. 44/2001 je článek 23 zásadním ustanovením: jednak je vyjádřením zásady přednosti autonomie svobodně vyjádřené vůle smluvních stran (viz bod 14 odůvodnění tohoto nařízení), a jednak požadavku vysoké míry předvídatelnosti (která je uvedena v bodě 11 odůvodnění téhož nařízení). Cílem tohoto článku je jasně a přesně určit soud smluvního státu, který má výlučnou příslušnost na základě shodné vůle stran, která byla vyjádřena za splnění striktních náležitostí formy tohoto projevu vůle, jež jsou v něm stanoveny. Právní jistota vyžadovaná tímto ustanovením by mohla být snadno narušena, pokud by bylo smluvní straně umožněno, aby uplatnění tohoto pravidla vyloučila pouze na základě tvrzení o absolutní neplatnosti celé smlouvy z důvodů vycházejících z použitelného hmotného práva⁸.

30. Jak již měl Soudní dvůr příležitost zdůraznit, vzhledem k tomu, že toto ustanovení umožňuje odchýlit se od pravidel o příslušnosti stanovených v nařízení č. 44/2001, musí být náležitosti formy a obsahu, jež je podle článku 23 tohoto nařízení třeba splnit k platnosti doložek o soudní příslušnosti, vykládány striktně⁹. Naproti tomu, jsou-li náležitosti formy a obsahu stanovené tímto článkem splněny, musí být ujednání o soudní příslušnosti možné použít. Volbu určeného soudu lze totiž posuzovat pouze s ohledem na úvahy, jež se týkají požadavků stanovených článkem 23 nařízení č. 44/2001¹⁰.

5 – Ve skutečnosti se zdá, že se účastnice původního řízení neshodují na výkladu a přesném záběru uvedeného rozsudku. Společnost eBizcuss ve svém písemném vyjádření totiž uvedla, že by jsou řešení projednávaných věcí uvedená v rozsudku Cour de cassation a v rozsudku Supremo Tribunal de Justiça odlišná, neexistují mezi nimi naopak rozdíly ve výkladu článku 23 nařízení č. 44/2001. Tato společnost mimo jiné uvádí, že portugalské soudy měly uvést, že se doložka o soudní příslušnosti použije v projednávané věci poté, co na základě nezávislého posouzení konstatovaly, že se skutečnosti sporu týkaly „porušení smluvně stanoveného plnění a/nebo náhrady škody, kterou lze uplatňovat v případě odstoupení od smlouvy, a nikoli „odpovědnosti vzniklé z důvodu porušení práva hospodářské soutěže“.

6 – Je třeba připomenout, že v rozsahu, v němž nařízení č. 44/2001 nahrazuje ve vztazích mezi členskými státy Úmluvu ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ve znění následných úmluv o přistoupení nových členských států k této úmluvě (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32), platí výklad ustanovení této úmluvy podaný Soudním dvorem rovněž pro ustanovení uvedeného nařízení, pokud lze ustanovení těchto nástrojů kvalifikovat jako rovnocenná, což je případ článku 23 nařízení č. 44/2001, který nahradil čl. 17 první pododstavec Bruselské úmluvy (v tomto smyslu viz mimo jiné rozsudek ze dne 28. června 2017, *Leventis a Vafeias*, C-436/16, EU:C:2017:497, bod 31).

7 – Viz rozsudek ze dne 3. července 1997, *Benincasa* (C-269/95, EU:C:1997:337, bod 26 a citovaná judikatura).

8 – Viz rozsudek ze dne 3. července 1997, *Benincasa* (C-269/95, EU:C:1997:337, bod 29).

9 – V obdobném smyslu mimo jiné rozsudek ze dne 14. prosince 1976, *Estasis Saloti di Colzani* (24/76, EU:C:1976:177, body 6 a 7), a rozsudek ze dne 28. června 2017, *Leventis a Vafeias* (C-436/16, EU:C:2017:497, bod 39).

10 – Stran výkladu článku 17 Bruselské úmluvy viz v obdobném smyslu rozsudek ze dne 16. března 1999, *Castelletti* (C-159/97, EU:C:1999:142, bod 49).

31. Co se týče obsahové náležitosti, podle níž se musí založení příslušnosti týkat „již vzniklého nebo budoucího sporu z určitého právního vztahu“, jejím cílem je zabránit tomu, aby byla jedna strana překvapena tím, že určitému soudu budou přiděleny všechny spory, které vyvstanou ve vztazích, jež má se svým smluvním partnerem, a které mají původ v jiných vztazích než ve vztahu, v rámci kterého byla příslušnost soudu dohodnuta¹¹.

32. Je-li zpochybňována použitelnost doložky o volbě soudu s ohledem na tuto obsahovou náležitost, přísluší výlučně soudu, u něhož je tato doložka o soudní příslušnosti uplatňována, aby rozhodl o tom, zda se tato doložka vztahuje na projednávaný předmět sporu¹².

33. Třebaže lze toto zkoumání, jež mimo jiné vyžaduje, aby soud, u něhož byla podána žaloba, určil, zda dotčený spor mohly strany smlouvy rozumně předvídat v okamžiku vyjádření svého souhlasu s uvedenou doložkou, provést pouze na základě individuálního posouzení dané věci, mám za to, že je třeba mít na paměti několik výkladových vodítek.

34. Přednost přiznaná autonomii vůle smluvních stran, jak je vyjádřena v platně sjednané doložce o založení soudní příslušnosti, předně znamená, že rozhodující je skutečnost, zda je možné dotčený spor – v projednávané věci žalobu na náhradu škody údajně utrpěné v podstatě v důsledku protisoutěžních jednání – přiřadit k právnímu vztahu určenému touto doložkou, a to nezávisle na tom, zda je ve smyslu nařízení č. 44/2001, a tím spíše ve smyslu použitelných ustanovení vnitrostátního práva, právní povaha tohoto vztahu deliktní či smluvní.

35. Spor mimosmluvní povahy, jenž ovšem vyvstal v souvislosti se smluvním vztahem, tudíž může spadat do oblasti působnosti doložky o soudní příslušnosti, má-li tento spor svůj původ ve smluvních závazcích, v jejichž rámci byla tato doložka sjednána.

36. Dále lze ze závaznosti doložky dovodit, že není vyžadováno, aby soud určený v doložce vykazoval jakoukoli „blízkou“ souvislost se sporem. Jinými slovy, skutečnost, že doložka o soudní příslušnosti vymezuje určený soud, který nemá jakoukoli spojitost se zúčastněnými či sporným vztahem, nemůže bránit v jejím použití¹³.

37. Dále skutečnost, že doložka o založení soudní příslušnosti vykazuje, jako je tomu ve věci v původním řízení, asymetrickou nebo jednostrannou povahu, jelikož pouze jedna ze smluvních stran se zavazuje předložit žalobu přesně určenému soudu, kdežto druhá si vyhrazuje právo obrátit se na jiné soudy, nemůže být sama o sobě relevantním kritériem při posuzování platnosti uvedené doložky s ohledem na náležitosti stanovené v článku 23 nařízení č. 44/2001¹⁴, odpovídá-li přesto taková doložka cíli předvídatelnosti.

11 – Viz zejména rozsudek ze dne 10. března 1992, Powell Duffryn (C-214/89, EU:C:1992:115, bod 31), a rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, bod 68).

12 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, bod 67 a citovaná judikatura).

13 – Viz rozsudek ze dne 16. března 1999, Castelletti (C-159/97, EU:C:1999:142, bod 46 a násl. a citovaná judikatura), v němž je připomenuto, že článek 17 Bruselské úmluvy, jenž odpovídá uvedenému článku 23 nařízení č. 44/2001, nestanoví objektivní souvislost mezi sporným vztahem a určeným soudem. V obdobném smyslu rovněž stran výkladu článku 17 Bruselské úmluvy viz rozsudek ze dne 24. června 1981, Elefanten Schuh (150/80, EU:C:1981:148, bod 27), podle kterého právní předpisy smluvního státu nemohou bránit platnosti doložky o soudní příslušnosti pouze z toho důvodu, že jazyk použitý smluvními stranami není jazykem stanoveným podle těchto právních předpisů.

14 – V tomto ohledu se znění článku 23 nařízení č. 44/2001 liší od znění článku 17 Bruselské úmluvy, v níž se výslovně stanoví, že „[p]okud ujednání o příslušnosti bylo sjednáno pouze ve prospěch jedné ze stran, pak si tato strana ponechává právo zahájit řízení u jiného soudu příslušného podle této úmluvy.“ Rovněž se liší od článku 25 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1), které se použije na soudní řízení zahájená od 10. ledna 2015. Podle tohoto poslední uvedeného ustanovení je soudní příslušnost založená doložkou o soudní příslušnosti výlučná, „pokud tato dohoda není z hlediska své věcné platnosti podle práva tohoto členského státu neplatná“.

38. Konečně tato doložka znamená, že hmotné právo použitelné na meritum sporu v zásadě nemá vliv na určení soudní příslušnosti. Je třeba připomenout, že právě tato neutralita hmotněprávních ustanovení ve vztahu k dohodě o příslušnosti poskytuje pevnou oporu právní jistotě a předvídatelnosti¹⁵.

39. Podrobněji se k ní vrátím později, až se budu konkrétně zabývat otázkou, jak je třeba přistupovat k doložce o soudní příslušnosti v rámci žalob, které mají za cíl zajistit účinnost ochrany, jež je poskytována jednotlivcům v případě porušení práva hospodářské soutěže.

K první otázce: použitelnost doložky o soudní příslušnosti v rámci žaloby na náhradu škody, kterou podal prodejce proti svému dodavateli na základě článku 102 SFEU

40. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je určení, zda článek 23 nařízení č. 44/2001 obecně umožňuje použít doložky o soudní příslušnosti, pokud žaloba na náhradu škody vychází z údajného porušení článku 102 SFEU. Jinak řečeno, otázkou je, zda má být článek 23 nařízení č. 44/2001 vykládán v tom smyslu, že existuje *zásadní* překážka bránící použití doložky o soudní příslušnosti na spor, který pramení z porušení článku 102 SFEU.

41. V projednávané věci se zdá, že se všichni zúčastnění, kteří předložili vyjádření, shodují na tom, že článek 23 nařízení č. 44/2001 je třeba vykládat v tom smyslu, že umožňuje – nebo přinejmenším nebrání tomu – aby vnitrostátní soud za takových okolností použil doložku o soudní příslušnosti.

42. S tímto závěrem nelze než souhlasit.

43. V návaznosti na předchozí úvahy a s výjimkou specifických oblastí stanovených nařízením č. 44/2001¹⁶ platí, že účinnost doložky o soudní příslušnosti nemůže záviset na splnění jiných obsahových náležitostí, než jsou náležitosti týkající se předmětu doložky, jež se musí týkat „určitého právního vztahu“.

44. Neutralita hmotněprávních předpisů ve vztahu k platnosti doložky o soudní příslušnosti, která je, jak připomínám, zásadní oporou pro dodržování autonomie vůle smluvní strany a předvídatelnosti, platí mimo jiné v případě, kdy je v rámci sporu vznášeno porušení práva hospodářské soutěže.

45. Vzhledem k tomu, že v nařízení č. 44/2001 neexistuje zvláštní ustanovení, jež by umožňovalo v takovém případě odchylku od závaznosti doložky o soudní příslušnosti, nelze se dovolávat zásady účinného prosazování právních předpisů na ochranu hospodářské soutěže s cílem vyloučit uplatnění takové doložky.

46. Zajisté platí, že užitečný účinek článků 101 a 102 SFEU znamená, že každá osoba má mít možnost domáhat se náhrady škody, jež jí měla být způsobena smlouvou nebo jednáním, které mohou omezovat nebo narušovat hospodářskou soutěž¹⁷.

47. Nicméně, jak konstatoval Soudní dvůr ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide, (C-352/16, EU:C:2015:335), soud, u něhož bylo zahájeno řízení, nemůže odmítnout – neboť jinak by byl zpochybněn účel nařízení č. 44/2001 – zohlednění doložky o příslušnosti odpovídající požadavkům článku 23 tohoto nařízení pouze z toho důvodu, že má za to, že soud určený touto doložkou by nezajistil plný účinek zásady účinného provádění pravidel

15 – Viz rozsudek ze dne 3. července 1997, Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337, body 27 a 29).

16 – Těmi jsou případy výlučné příslušnosti stanovené v nařízení č. 44/2001, jimiž jsou jednak spory ve věcech pojištění (oddíl 3), spory ve věcech spotřebitelských smluv (oddíl 4) a spory ve věcech individuálních pracovních smluv (oddíl 5), a jednak oblasti uvedené v článku 22 tohoto nařízení.

17 – Viz rozsudek ze dne 13. července 2006, Manfredi a další (C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:461, bod 60 a citovaná judikatura).

hospodářské soutěže, neboť by osobě poškozené údajným nebo prokázaným protisoutěžním jednáním podniku neumožnil získat úplnou náhradu škody, která jí byla způsobena. Naopak je třeba mít za to, že systém opravných prostředků zavedený v každém členském státě, který je doplněn mechanismem řízení o předběžné otázce stanoveným v článku 267 SFEU, poskytuje právním subjektům v tomto ohledu dostatečnou záruku¹⁸.

48. V konečném důsledku požadavek účinného uplatňování zákazu zneužití dominantního postavení sám o sobě nebrání tomu, aby se smluvní strany měly možnost odchýlit prostřednictvím doložky o soudní příslušnosti od důvodů zakládajících příslušnost, jež jsou stanoveny v nařízení č. 44/2001.

49. Vzhledem ke všem těmto úvahám navrhuji odpovědět na první otázku tak, že článek 23 nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že neexistuje zásadní překážka, jež by bránila použití doložky o soudní příslušnosti v rámci takové samostatné žaloby na náhradu škody, jako je žaloba dotčená ve věci v původním řízení, kterou podal prodejce proti svému dodavateli z důvodu údajného porušení článku 102 SFEU.

Ke druhé otázce: požadavek výslovného odkazu na spory týkající se odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže

50. Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda článek 23 nařízení č. 44/2001 brání doložce o soudní příslušnosti, která výslovně neodkazuje na „spory týkající se odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže“.

51. V konečném důsledku se tato otázka týká upřesnění, jež musí být uvedena v doložkách o soudní příslušnosti, aby je bylo možné použít v případě žalob vycházejících z práva hospodářské soutěže, v projednávané věci v případě žaloby na náhradu škody údajně způsobené porušením článku 102 SFEU.

52. V tomto ohledu připomínám, že vzhledem k tomu, že čl. 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001 umožňuje smluvním stranám, aby se odchýlily od pravidel pro příslušnost, jež jsou v něm stanoveny, pouze za účelem řešení „již vzniklého nebo budoucího sporu z určitého právního vztahu“, je na těchto stranách, aby tuto doložku formulovaly tak, aby co nejlépe vyjadřovala jejich vůli.

53. Otázka, zda se taková doložka vztahuje na určitou žalobu, se bude vždy odvíjet od znění této doložky a od jejího případného výkladu soudem, rozhodujícího v dané věci.

54. Proto nelze podat obecnou odpověď, tj. bez odkazu na vlastní znění dotčené doložky o soudní příslušnosti, na otázku, zda se tato doložka použije v případě sporů týkajících se odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže, pokud tato doložka *výslovně* na tyto spory neodkazuje. Je na vnitrostátním soudu rozhodujícím spor, jemuž výlučně přísluší určení přesného rozsahu této doložky, aby posoudil, zda spor týkající se odpovědnosti smluvního partnera vzniklé z důvodu porušení práva hospodářské soutěže vznikl na základě právního vztahu, v jehož rámci byla tato doložka sjednána.

55. Pokud jde o použitelnost doložky o soudní příslušnosti v kontextu žaloby na náhradu škody vzniklé z důvodu protisoutěžního jednání, nelze totiž vyloučit, že tato žaloba spadá do smluvněprávního kontextu, a soud je tudíž tuto doložku povinen uplatnit bez ohledu to, zda je učiněn výslovný odkaz na „spory týkající se odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže“.

18 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, bod 63).

56. Mám za to, že by bylo nepřiměřené, pokud by bylo vždy od účastníků sporu vyžadováno, aby konkrétně upřesnili povahu žalob, v jejichž případech se uplatní doložka o soudní příslušnosti, je-li tato doložka formulována dostatečně obecně na to, aby zahrnovala veškeré žaloby, jež mají užší nebo širší souvislost se smluvním vztahem, v jehož rámci byla tato doložka sjednána.

57. Smluvní strany sledují přistoupením k dohodě o příslušnosti v zásadě to, aby založily soudní příslušnost určitého soudu, který má řešit veškeré otázky, jež se týkají právního vztahu, který navázaly, aniž by vždy mohly předvídat a taxativně vymezit povahu sporů, jež mezi nimi mohou vzniknout. Pokud by tomu bylo jinak, byla by velmi ohrožena úloha a působnost takové doložky.

58. Mám za to, že tento závěr rozvíjí řešení přijaté ve věci, v níž byl vydán rozsudek CDC Hydrogen Peroxide¹⁹, a zejména v jeho bodě 69.

59. Je třeba uvést, že Soudní dvůr ve zmíněném rozsudku poté, co připomněl, že výklad doložky o příslušnosti za účelem určení sporů, které spadají do její působnosti, přísluší výlučně vnitrostátnímu soudu, před kterým je tato doložka uplatněna (bod 67 rozsudku), uvedl stran doložek o soudní příslušnosti, jež se obecně týkají „všech sporů vzniklých ze smlouvy nebo v souvislosti s ní“, určitá výkladová vodítka, která mají vést vnitrostátní soud (body 68 až 71).

60. Soudní dvůr mimo jiné uvedl, že doložka, která abstraktně odkazuje na spory vzniklé v rámci smluvních vztahů, se nevztahuje na spor týkající se deliktní odpovědnosti, která smluvnímu partnerovi údajně vznikla z důvodu jeho chování v souladu s protiprávní kartelovou dohodou. Naproti tomu při existenci doložky, která by odkazovala „na spory, které se týkají odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže“, by se daný soud musel prohlásit za nepřislušný²⁰.

61. Nicméně, vycházíme-li z konkrétních okolností věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, mám za to, že je třeba poslední úvahu chápat s ohledem na její kontext.

62. Zprv je zřejmé, že spor v uvedené věci se týkal hromadné žaloby podané společností CDC, jejímž předmětem bylo získat náhradu škody soudní a mimosoudní cestou. Tato žaloba měla svůj původ v údajné protiprávní kartelové dohodě, jíž se účastnila řada podniků usazených v různých členských státech, které se dovolávaly doložek o soudní příslušnosti, jež byly stanoveny v určitých smlouvách o prodeji, které zakládaly právní vztah mezi těmito podniky a podniky, jež byly údajně poškozeny kartelovou dohodou, jejíž existence byla konstatována rozhodnutím Komise²¹.

63. Výhodou řešení, které v tomto kontextu přijal Soudní dvůr, bylo, že zabraňovalo roztržitému sporu o náhradu mezi vícero soudišt/soudů, které by bylo důsledkem extenzivního výkladu oblasti působnosti doložek o soudní příslušnosti, které podle mne nesouvisely s protiprávní kartelovou dohodou, které se účastnila jedna ze smluvních stran společně s třetími osobami. Žaloba na náhradu škody, kterou podala CDC proti žalovaným v uvedeném původním řízení, totiž směřovala na společnosti, které nebyly usazeny ve Spolkové republice Německo, ale v pěti jiných členských státech.

19 – Rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335).

20 – Viz rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, body 69 a 71).

21 – V uvedené věci rozhodnutím Komise 2006/903/ES ze dne 3. května 2006 ohledně postupu podle článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP proti společnostem Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Chemicals Holding AB, EKA Chemicals AB, Degussa AG, Edison SpA, FMC Corporation, FMC Foret S. A., Kemira OYJ, L'Air Liquide SA, Chemoxal SA, Snia SpA, Caffaro Srl, Solvays SA/NV, Solvay Solexis SpA, Total SA, Elf Aquitaine SA a Arkema SA (Věc č. COMP/F/C.38.620 – peroxid vodíku a perboritan) (Úř. věst. 2006, L 353, s. 54).

64. Zadruhé, a co je zejména relevantní, dotčená kartelová dohoda byla ze své podstaty tajná, a tudíž nijak nesouvisela se smlouvami o prodeji, v jejichž rámci byly sjednány doložky o soudní příslušnosti. Za takových okolností bylo neuplatnění sporné doložky o soudní příslušnosti podporováno jak cílem předvídatelnosti, který ospravedlňuje možnost dovolávat se doložek o soudní příslušnosti – tak i jeho důsledkem, jímž je skutečnost, že nesmí dojít k tomu, aby byla smluvní strana „překvapena“ založením příslušnosti soudu, které má svůj původ v jiných právních vztazích, než jsou vztahy, v jejichž rámci byla tato doložka sjednána (viz bod 68 uvedeného rozsudku).

65. Mám za to, že požadavek výslovného uvedení „sporů týkající se odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže“ je relevantním pouze pro spory, které zjevně nemají svůj původ v právním vztahu, v jehož rámci byla sjednána doložka o soudní příslušnosti.

66. Úvahy uvedené Soudním dvorem je tudíž třeba chápat tak, že mají za cíl připomenout, že dotčené spory musí mít skutečně svůj původ ve smluvněprávních vztazích, jež zavazují strany dotčené smlouvy (viz mimo jiné bod 70 téhož rozsudku). Naproti tomu mám za to, že řešení přijaté Soudním dvorem nelze vykládat tak, že vyžaduje, aby doložka o soudní příslušnosti přesně uváděla veškeré spory delikttní povahy, jež by mohly mezi stranami vzniknout.

67. V tomto ohledu například nelze vyloučit, že určitá jednání, jež údajně zakládají kartelovou dohodu nebo zneužití dominantního postavení, jako jsou jednání, jež se mohou vyskytnout v rámci systému selektivní distribuce, mohou mít souvislost se smlouvou o distribuci, a tudíž spadat pod doložku o soudní příslušnosti, jež byla začleněna do takové smlouvy a formulována obecně, aniž výslovně odkazovala na možné žaloby podané z důvodu porušení ustanovení použitelných v oblasti hospodářské soutěže.

68. Vzhledem k tomu, jak je tomu zřejmě ve věci v původním řízení, že se údajné jednání týká cenových podmínek nebo podmínek dodávek, jež byly zavedeny diskriminačním způsobem, nelze vyloučit, že spor má svůj původ v právním vztahu, který zakládá závazky mezi dodavatelem a jeho prodejcem. Vnitrostátní soud tudíž bude moci mít i v rámci žaloby vycházející z porušení pravidel hospodářské soutěže za to, že dovolávané skutečnosti se týkají smluvního vztahu, v jehož rámci byla sjednána doložka o soudní příslušnosti, ač byla formulována obecně.

69. V tomto ohledu je třeba podat důležité upřesnění. Nejedná se o případ, kdy je činěn rozdíl při použití článku 23 nařízení č. 44/2001 – a konkrétně ani o odlišné chápání použitelnosti doložky o soudní příslušnosti v případě sporů týkajících se odpovědnosti z porušení práva hospodářské soutěže – podle toho, je-li zpochybňováno porušení zákazu kartelových dohod (článek 101 SFEU), nebo zneužití dominantního postavení (článek 102 SFEU).

70. Z procesního hlediska ani z hlediska soudní příslušnosti neexistuje žádný zásadní důvod k tomu, aby s těmito protiprávními jednáními bylo zacházeno odlišně. V tomto ohledu se nikterak nepřikláním k tezi, podle níž kartelové dohody zakázané článkem 101 SFEU vyvolávají vždy škodlivé účinky nezávisle na jakémkoli smluvním vztahu, kdežto jednání zakládající zneužití dominantního postavení, jež jsou zakázána článkem 102 SFEU, mají nezbytně svůj původ ve smlouvě uzavřené mezi osobou, jež byla tvrzeným protiprávním jednáním poškozena, a původcem takového zneužití.

71. V každém jednotlivém případě, a tudíž bez ohledu na právní základ žaloby, je třeba určit, zda má jednání, které bylo původem sporu, souvislost se smluvním vztahem, v jehož rámci byla doložka o soudní příslušnosti sjednána.

72. Je-li původem sporu tento vztah, může se na tento spor vztahovat působnost doložky o soudní příslušnosti, jež byla formulována obecně bez výslovného uvedení případných důvodů žalob, jež by bylo možné podat.

73. Na žalobu na náhradu škody vycházející z údajného porušení článku 102 SFEU se tudíž může vztahovat ujednání o soudní příslušnosti, má-li taková žaloba svůj původ ve smlouvě, aniž je zapotřebí, aby uvedená žaloba byla ve sporné doložce výslovně uvedena.

74. Přesně tento postoj zjevně zaujal Supremo Tribunal de Justiça (nejvyšší portugalský soud) ve svém rozsudku ze dne 16. února 2016, *Interlog a Taboada v. Apple*. Tento soud měl totiž za to, že se návrh, který mu byl předložen, ač vycházel z protisoutěžního jednání, týkal „chování odchylujícího se od vyvážených smluvních vztahů (nebo smluvního plnění) stanovených [spornou] smlouvou. Uvedený soud měl z toho důvodu za to, že spor, který mu byl předložen, má svůj původ v právním vztahu, v jehož rámci byla sjednána doložka o příslušnosti. Tato doložka se tak plně použila na skutkové okolnosti uvedené věci.

75. Stejně tak lze mít za to, že návrh na náhradu škody, který tentokrát vychází z článku 101 SFEU, může mít za určitých okolností svůj původ v právním vztahu, v jehož rámci byla tato doložka sjednána. Takovým případem by mohla být žaloba, kterou by na základě téhož ustanovení byla zpochybňována jednání dodavatele, který stojí v čele sítě pro selektivní nebo výhradní distribuci, vůči jeho prodejcům.

76. Je třeba tudíž učinit ten závěr, že odpověď na otázku, zda doložku o soudní příslušnosti lze použít v případě, kdy tato doložka výslovně neodkazuje na spory týkající se odpovědnosti z porušení práva hospodářské soutěže, závisí na tom, jak bude posouzena vnitrostátním soudem, před nímž byla tato doložka uplatněna, ve světle jejího znění a vůle smluvních stran.

77. Prokáže-li se, že strany, jež nemohly předpokládat vznik daného sporu, neměly v úmyslu, aby se na tento spor vztahovala působnost obecně formulované doložky o soudní příslušnosti, potom se takové doložky nelze v rámci takového sporu dovolávat. Tak by tomu bylo mimo jiné v případě sporu, jenž se týká vzniku odpovědnosti jedné z těchto stran z důvodu její účasti na kartelové dohodě společně s třetími podniky, jež nemají žádnou spojitost se smluvním vztahem.

78. Naopak, pokud spor, přestože vychází z porušení práva hospodářské soutěže, souvisí se smluvním rámcem, neboť se mimo jiné týká podmínek, jež se strany zavázaly dodržovat, potom se na tento spor může vztahovat doložka o soudní příslušnosti. Tak tomu může být například v případě žalob založených na článku 102 SFEU, jimiž jsou zpochybňovány cenové podmínky nebo podmínky dodávek, jež byly sjednány ve smlouvě o distribuci, která obsahuje doložku o soudní příslušnosti.

79. S ohledem na všechny tyto úvahy mám za to, že na druhou otázku je třeba odpovědět tak, že článek 23 nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátnímu soudu, který rozhoduje o žalobě na náhradu škody podané na základě článku 102 SFEU, ukládá povinnost použít doložku o soudní příslušnosti, pokud má spor svůj původ v právním vztahu, v jehož rámci byla tato doložka sjednána. Vnitrostátnímu soudu tudíž přísluší, aby v rámci sporů týkajících se odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže v každém jednotlivém případě určil, zda dotčený spor může spadat pod tuto doložku, přestože je formulována obecně.

Ke třetí otázce: požadavek, podle kterého je k uplatnění doložky o soudní příslušnosti nezbytné, aby orgán pověřený ochranou hospodářské soutěže dříve konstatoval porušení práva hospodářské soutěže

80. Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda lze vyloučit uplatnění doložky o soudní příslušnosti z toho důvodu, že porušení práva hospodářské soutěže nebylo dříve konstatováno vnitrostátním nebo unijním orgánem pověřeným ochranou hospodářské soutěže.

81. Jinými slovy, vyvstává otázka – ačkoli nic v takovém smyslu nevyplývá z rozsudku ze dne 21. května 2015, (CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335) – zda okolnost, že dotčená žaloba o určení sporné odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže je samostatnou žalobou (tzv. žalobou „stand-alone“), která se odlišuje od takové následné žaloby (tzv. žaloby „follow-on“), o jakou se jednalo ve věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, může odůvodnit vyloučení uplatnění doložky o soudní příslušnosti.

82. V návaznosti na výše uvedené úvahy navrhuji odpovědět na tuto otázku záporně.

83. Mám za to, že povaha žaloby na náhradu škody (typu „follow-on“ či „stand-alone“), o které rozhoduje soud, není relevantním kritériem při hodnocení použitelnosti doložky o soudní příslušnosti. Skutečnost, že orgán na ochranu hospodářské soutěže dříve konstatoval neexistenci či existenci porušení pravidel hospodářské soutěže, totiž nemá žádnou souvislosti s posuzováním, které je třeba učinit při rozhodování o tom, zda bude doložka o soudní příslušnosti použita na daný spor, či zda bude její použití naopak vyloučeno, a konkrétně pak na žalobu znějící na náhradu škody, jež byla údajně způsobena porušením pravidel hospodářské soutěže.

84. Je třeba připomenout, jak je uvedeno v bodech 3, 12 a 13 odůvodnění směrnice 2014/104/EU²², že články 101 a 102 SFEU mají přímé účinky ve vztazích mezi jednotlivci a pro dotčené osoby zakládají práva a povinnosti, jejichž dodržování musí zajistit vnitrostátní soudy. Každá osoba, které byla protiprávním jednáním způsobena škoda, proto může požadovat náhradu škody, a to bez ohledu na skutečnost, zda takové protiprávní jednání předtím konstatoval orgán pro hospodářskou soutěž²³.

85. Dále je zřejmé, že – na rozdíl od sporů týkajících se sankcí uložených správními orgány v rámci výkonu jejich regulační pravomoci, jež spadají do „správní oblasti“ – žaloba, jejímž předmětem je náhrada škody za údajné porušení práva hospodářské soutěže, má povahu občanské či obchodní věci ve smyslu nařízení č. 44/2001, a tudíž se na ni vztahuje oblast působnosti tohoto nařízení²⁴.

86. Článek 23 odst. 1 tohoto nařízení přitom umožňuje smluvním stranám, aby se prostřednictvím sjezdání dohody o volbě soudu odchýlily nejen od pravidel o obecné příslušnosti, ale i od jím stanovených pravidel o příslušnosti zvláštní. V zásadě tedy soud rozhodující v dané věci může být vázán doložkou o soudní příslušnosti, která stanovuje odchylku od pravidel o obecné a zvláštní příslušnosti podle tohoto nařízení²⁵.

87. Platí-li, že tato možnost nemůže být zpochybněna hmotným právem, jež se použije na meritum sporu²⁶, stejně tak platí, že tato možnost nemůže záviset na okolnosti, že sporná žaloba směřuje na postih porušení unijního práva hospodářské soutěže, které bylo předtím konstatováno příslušnými orgány. Je totiž třeba připomenout, že tím, co odůvodňuje přednost přiznanou volbě jiného soudu, než je soud, který by byl případně příslušný podle uvedeného nařízení č. 44/2001, je právě autonomie vůle stran²⁷.

88. Konečně mám za to, že v rámci určování uplatnitelnosti doložky o soudní příslušnosti na určitý spor by činění rozdílu mezi žalobami „stand-alone“ a „follow-on“ bylo v přímém rozporu s cílem předvídatelnosti, který sleduje článek 23 nařízení č. 44/2001, v tom smyslu, že by toto uplatnění záviselo na tom, zda orgán pro hospodářskou soutěž následně konstatoje porušení. Platí-li, že takovým

22 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži (Úř. věst. 2014, L 349, s. 1).

23 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. června 2011, Pfeleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389, body 28 a 29 a citovaná judikatura).

24 – Viz rozsudek ze dne 28. července 2016, Siemens Aktiengesellschaft Österreich (C-102/15, EU:C:2016:607, bod 34 a citovaná judikatura).

25 – Viz rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, body 59 a 61 a citovaná judikatura).

26 – Viz rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, body 62 a 63 a citovaná judikatura).

27 – Viz rozsudek ze dne 7. července 2016, Hószig (C-222/15, EU:C:2016:525, bod 44 a citovaná judikatura), a rozsudek ze dne 28. června 2017, Leventis a Vafeias (C-436/16, EU:C:2017:497, bod 33 a citovaná judikatura).

konstatováním nemůže být podmíněna možnost vyloučit uplatnění doložky o soudní příslušnosti, platí rovněž i to, že uvedení skutečnosti, že dotčený spor se týká samostatné žaloby (stand-alone), samo o sobě nebrání neuplatnění takové doložky, nezávisle na konkrétním posouzení právního vztahu, v jehož rámci byla sjednána.

89. Navrhuji proto odpovědět na třetí otázku tak, že článek 23 nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci žaloby na náhradu škody podle pravidel práva hospodářské soutěže nelze ze samotného důvodu neexistence dřívějšího konstatování porušení práva hospodářské soutěže na základě článku 102 SFEU určit, že se doložka o soudní příslušnosti použije, či naopak nepoužije.

Závěry

90. Vzhledem k předcházejícím úvahám navrhuji Soudnímu dvoru, aby na otázky položené Cour de cassation (Kasační soud, Francie) odpověděl takto:

- „1) Článek 23 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že neexistuje zásadní překážka, jež by bránila použití doložky o soudní příslušnosti v rámci takové samostatné žaloby na náhradu škody, jako je žaloba dotčená ve věci v původním řízení, kterou podal prodejce proti svému dodavateli z důvodu údajného porušení článku 102 SFEU.
- 2) Článek 23 nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátnímu soudu, který rozhoduje o žalobě na náhradu škody podané na základě článku 102 SFEU, ukládá povinnost použít doložku o soudní příslušnosti, jež je obsažena ve smlouvě, pokud má spor svůj původ v právním vztahu, v jehož rámci byla tato doložka sjednána. Vnitrostátnímu soudu tudíž přísluší, aby v rámci sporů týkajících se odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže v každém jednotlivém případě určil, zda dotčený spor může spadat pod tuto doložku, přestože je formulována obecně.
- 3) Článek 23 nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci žaloby na náhradu škody podle pravidel práva hospodářské soutěže nelze ze samotného důvodu neexistence dřívějšího konstatování porušení práva hospodářské soutěže na základě článku 102 SFEU určit, že se doložka o soudní příslušnosti použije, či naopak nepoužije.“